

IDIOOT

HOMELESS BOB PRODUCTION 2011

Režissöör: Rainer Sarnet

Osades: Risto Kübar (vürst Mõškin), Katriina Unt (Nastasja Filippovna), Tambet Tuisk (Rogožin), Ain Lutsepp (kindral Jepantšin), Tiina Tauraike, Sandra Üksküla-Uusberg, Ragne Veensalu, Ülle Kaljuste, Taavi Eelmaa, Kaido Veermäe

Filmi pikkus: 132 minutit

Soovitame: 17-19-aastastele

Õppematerjalid on tehtud gümnaasiumi õpilastele.

Õppematerjalide teemad: armastus, ilu, normaalsus ühiskonnas, erinevus, stiil, naise roll, abielu, usk, ideaalid ja reaalsus, raha, kunst

FILMI LÜHITUTVUSTUS

Fjodor Dostojevski samanimelisel romaanil põhinev film jutustab naiivsest vürst Mõškinist, kes asub päästma hukatusse minna otsustanud naise hinge. "Idiooti" võib käsitleda kui kirglikku ja põletavat armastuslugu või filosoofilist jutustust inimesest, kelle vahetu käitumine tekitab teistes moraalset rahutust ja igatsust headuse järele.

VIHJEID FILMI ANALÜÜSIKS

Ülesanded jagunevad laias laastus kaheks: filmieelseteks ja filmijärgseteks. Arvestatud on, et õpilased saaksid arutleda, diskuteerida, teha meeskonnatööd,

argumenteerida. Pakutakse välja ka valik filmipõhiseid kirjanditeemasid.

Kas Dostojevski romaan enne filmi õpilastega läbi lugeda, jäägu iga õpetaja otsustada.

FILMIEELSED TEGEVUSED

1. Filmipoeetika

Enne filmi oleks hea korrata üle filmi peamised stiilivõtted, rõhutamaks kirjanduse ja filmi teatud mõttes sarnasust ning erinevust. Kui raamatus on nii, siis filmis on naa.

Arutelus võiks jõuda järgmiste mõteteni:

Raamatus	Filmis
<ul style="list-style-type: none"> • Tegelase sisemonoloog • Tegelane on ise ettekujutatav • Aeg-ruum kirjeldatakse • „Kaadris“ ainult oluline • Lugemine on vaikne tegevus • Dialoogi tonaalsus kujuteldav • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Tegelase tegevuslikkus • Kunstnik-režissöör loovad tegelase • Aeg-ruum näidatakse • Kaadris näeb tausta: esemeid, inimesi • Filmimuusika! • Oluline dialoog, miimika, žestid • ...

Muidugi on hea eeltööna rõhutada, et mõlemad kunstiliigid kannavad endas olulisimat kunsti eesmärki: pakkuda/jagada/vahendada emotsiooni.

(Vt ka oppekava.ee ainevaldkond "Keel ja kirjandus" ptk 10 "Valikkursus „Kirjandus ja film“")

2. Märksõnad

Rainer Sarneti "Idoot" läbib igipõliseid küsimusi. Enne filmi vaatamist võib anda õpilastele märksõnad, mida filmist leida. Küll aga oleks hea, kui õpilased mõttestaksid märksõnade tähenduse enne vaatamist, et hilisema arutelu käigus jälgida, mida mõtlesid noored oma peas, aga kuidas kannab tähendusi film.

STIIL
ELIIT
ILU
PIDU
MÄNG
LUGU
ABIELU
RAHA
KINGITUS
PÕRGU
TÖÖ
PÄRANDUS
RESTORAN
MAAL (KUNST)
VAENLANE
USK
HALETSUS

PÜHA(DUS)
SÜNNIPÄEV
RELV
ARMASTUS
ANDESTUS
KIRI

3. Kui lugeda enne Dostojevski romaani...

...siis võiks anda õpilastele ülesandeiks märgata romaani-filmi erinevust

- tegelaste väljajättelisus
- tegelaskuju ühendamine
- tegevusliini väljajättelisus
- sündmuste väljajättelisus
- sõnavara
- käitumine, tonaalsus
- atmosfäär

Siiski on vajalik rõhutada, et film ja kirjandus on erinevad, vältimaks muljet, justkui kinokunst on kirjanduse lõrtsija või film ongi ainus ja õige.

FILMIJÄRGSED TEGEVUSED

4. Arutelu, mõttevahetus

Ühine õpetaja suunatav vestlus aitab koguda erinevaid emotsioone ning mõtestada nähtu üle. Siinkohal mõned puutepunktid, kuid unustada ei tohi seda, et vae vastust ei saa olla. Oluline on vahetus ja põhjendus.

- Kuidas oli?
- Mis kõnetas?
- Milline hetk esile tuua?
- Milline tegelane?
- Millised olid põhiprobleemid?
- Lõpu aimatavus?
- Kõlama jäänud mõtteterad?
- Sündmustiku aeg-ruum?
- Karakterid?
- Kunstnikutöö?
- Operaatoritöö?
- Filmimuusika?

5. Laiemad teemad suuliseks aruteluks

Siin võib appi võtta enne filmi käsitletud märksõnad (vt p 2)

- Eliidi/glamuuri/välise võlu/"võlu" ja elu stiil / "elustiil"
- Maalid ja skulptuurid kui tegelased
- Romaanid filmis, miks? ("Hamlet", "Madame Bovary", "Kameeliadaam", "1001 ööd")
- Ilu hirm, ilu on mõistatus
- Kes on "idioot"?
- Naise roll (mehe kõrval?)
- Abielu kui äritehing?
- Nõrgad mehed, nõrgad naised?
- Inimese valikud

Aruteluks võib võtta ka kirjanditeemasid (vt p 7).

6. Rühmatööd

Eeldusel, et klassis on õpilasi 30 ringis, pakume välja kaheksa rühmatöö teemat, arvestusega, et rühma suurus oleks kuni neli gümnasisti. Rühmatöö tulemusena võiks valmida plakat, PP-esitus, ettekanne vm.

1. RÜHM: "Idioot" – Mõškini arenemismislugu

Analüüsi, millise inimesena saabub Mõškin Peterburgi ning jõudke selleni, milline mees on temast saanud filmi lõpuks. Millised sündmused ja inimesed teda arendavad. Kuidas mõista, et teda peeti lapseks. Kas Mõškin üldse muutus?

2. RÜHM: Mõškin: võitja või kaotaja

Analüüsi, kas Mõškinit võib pidada rohkem võitjaks või kaotajaks. Püüdke selgusele jõuda, mida võib pidada võitudeks, kelle või mille üle Mõškin võidu saavutas. Millist hinda võidud maksid? Mida või keda Mõškin kaotas, millist hinda nende kaotustega maksti. Kes maksis?

3. RÜHM: Mõškini elu kui labürint

Analüüsi, Miks võib öelda, et Mõškin eksleb labürindis? Mis selle labürindi moodustavad? Millistesse ummikteedesse Mõškin satub, kuidas neist väljapääsu leiab. Millised olid Mõškini väljapääsu võimalused, kuidas ta neid kasutas. Kas Mõškin pääses labürindist välja?

4. RÜHM: Nastasja Filippovna vs Aglaja

Analüüsi, milliseid ühis- ja erijooni kannavad mõlemad naised, milliseid ambitsioone nad kannavad, millist elustiili esindavad? Naised ja Mõškin: miks võistlevad Mõškini nimel, milliste vahenditega. Kumb saab Mõškini endale?

5. RÜHM: Inimeste ideaalid ja reaalsus

Analüüsi filmist, milliseid ideaale erinevad tegelased kannavad, kuidas nende nimel tegutsetakse. Millised olukorrad või takistused veeretuvad tegelaste teele, mis ei lase ideaalidel täituda? Miks? Kuidas reaalsus inimeste lootused või ootused purustab?

6. RÜHM: Armastuse ajatu problemaatika

Analüüsi, millised on armastuse erinevad avaldumisvormid loos. Milliseid probleeme armastus endas kannab? Kes, keda, miks ja kuidas armastab? Milline on hind, mida armastuse nimel tasutakse?

7. RÜHM: Raha lõputu problemaatika

Analüüsi, kuidas ja millist rolli mängib raha erinevate tegelaste eludes? Kuidas erinevad summad muudavad inimestesse suhtumist? Kelle jaoks on raha olulisem

kõigest muust, kelle jaoks mängib raha ainult väikest rolli? Miks? Kuidas muutuvad inimesed, kuuldes konkreetseid summasid?

8. RÜHM: Kes on tegelikult "idioot"?

Võib eeldada, et Mõškin on idioot, sest ta on ainus diagnoosiga haige. Siiski analüüsi, millisel moel kannavad "idioodi"-joont endas teised tegelased. Kuidas ja kes on tegelikult Mõškinist suuremad idioodid? Miks?

7. Kirjanditeemad

- Kes kahju kardab, see kasu ei saa
- Kusagil aga nälgivad neegrid...
- Stiil ja elegants ja glamuur!
- Kes maksab rohkem?
- Armastuses on kõik idioodid
- Sa unustasid suudelda mu hinge
- Maailm läbi siniste prillide
- Saak siidi sees
- Andesta mu õnn
- Pettumine – elu iseloomulik osa

Veel mõned mõtted, mida võiks teha...

8. Retsensioon

Filmiarvustuse kirjutamisel võib anda piirid nt 3000 tähemärki, arvustuse nõuded tuleb samuti üle korrata.

9. Filmimeeskond ja -näitlejad

Filmi meeskond ja näitlejad vääriskid oma tähelepanu. Õpilased koguvad veidi infot tegijatest ja tutvustavad klassile. Võib teha ka stendi, mis võiks sisse juhatada Eesti filmi aasta.

10. Tegelaste profiil

Võib luua filmitegelaste profiili ehk kirjaliku pildi karakterist (nimi, vanus, elukoht, unistused, meeldivused, ebameeldivused, iseloom, tegevused, nõrkused jne).

11. Filmi tvitereerimine

Filmist 140-tähemärgilise kokkuvõtte tegemine.

(vt R. Raud "Väga lühikesed lood" Vikerkaar 10-11/2009)

Õppematerjalid on loonud eesti keele ja kirjanduse vanemõpetaja Edward Kess tuginedes muuhulgas kirjanik Jan Kausi uurimusele "Originaal ja mugandus: "Idioodi" põnev ja õnnestunud juhtum".

**Eesti Emakeeleõpetajate Selts
Kino Artis / AS Tallinnfilm**

www.eeselts.edu.ee
Estonia pst 9, 10143 Tallinn www.kino.ee

